

QVÆSTIO MEDICA

QVODLIBETARIIS DISPVATIONIBVS

MANE DISCVTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORVM

Die Iovis 1. Decembris.

M. CLAVDIO GERMAIN, Doctore Medico, Præside.

An Vetrnus Delirio Capitalior?

I.

NATVRÆ, vitæ, & animæ ἐπιτέλεια sive continuatam motionem & perennem, quæ pro dote sua nativâ non adventitiâ variæ cuique inest, nulla quies dirimeret, nisi caducariâ mortalis sui fundi teneretur conditione: exindeque mutuo sumptu, majore apparatu, luculentiore familiâ prodiret, surgeretque instructior & ornatior in munia vitæ nobilioris. Quamobrem humile & primum viventium genus planta jugi indefesso & inerrante motu meliùs sibi vivit, nihil alit, aut trahit ac injuriam, sed reddit bonæ frugis: feliciùs nutritur, crescit, perennat, propagatur, durat purum excrementis, nullo nexu somno obnoxium, assiduo quidem illi immirique creditori, etiam quàm unis animalibus blandior varis pedibus obrepit, & nocturnis usuris diurni laboris ruinas ex æquo compenfat: homini præ cæteris durior non vi, sed πειθανδγκη, qua cibi & somni alternis velut ad conditum gravius illum urget & vexat æqua necessitas: ut δ' οἶτος, δ' ὕπνος reipsâ fabulam putaveris. Ita rerum universi commensu positus in medio, unâ bonis damnisque auctus, vitæ usu impeditur undique. versum domi forisque totus patet malis, vix ut momento securæ valetudinis quidquam libare, nedum possidere aut retinere integram potis. Sæpius ægrescit ille, sui que parte meliore vacat, aut aberrat: aded ex facili hominem exuere est, brutum stipitemve fieri sapienti expositum, simulque mirari & queri, quî corpus divinæ parti τῷ πάσας vel κέρσεως vitia affricat sua, qua cum nihil communicat σωματικῇ ἐέργεια; inde miseriarum cumulus ac census est, & adversis controversa relictaque in medio suffragiis tristior æstimatio.

SOMNVS quamquam naturæ portus, ὕγια εἶς, cibis misero, fesso medicina, ne illi planè innocens cui salutaris : nec sine melioris vitæ intertrimento suspecta quæ accepta hujus malaciæ bona : verè homini θάνατος πρόσχω & ἐφήμερος, lethi proscenium, ἐμικροῦς μυστήρια, eoque magis quò placidior, cæciorque, seu facilis ille, γασίμος, ἐδῶτος, νήδυμος, sorbilis, pueris, obæsis, ἀδολοφλέβοις, pumilionibus, capitonibus, sexui sequiori, præsertim τῶν ὑδατανύσταις, helucis, filicerniis : seu præparcus, difficilis, uti στυθοκεφαλοῖς, ὕπφλέβοις, biliosis, melancholicis, gracilibus, jejunis, famelicis, abstemiis, ὑπερνοῖς, crudoque senio. Fit enim hic & ille, etiam ex mortalis naturæ lege & sorte, partim exhausta & deferente stationem animæ vi, partim contrusa & in altum πρὸς τὰ ἰκτὶλα concedente, ac revocato τῆς ἐνορμῶντων imperu ad opera ἐγκύκλια vegetatricis : ex quo fede in principe solvitur vigor sensuum, ac subsidet non frigoris accessione, quod vita non sustinet ; sed in viscera & οὐδῶτος venas refugi sanguinis ἀπεμῆν, qua rapidus ille unaque fumantibus ventris focus spirituum lucem obscurat temporario nubilo, æstum temperat & γαλνιζέ, vigili secūs εἰς τὴν ἔξω πειροχῶν erupturum : ex quo cedunt γαστρίπεραι διέξοδοι, velut indicto operæ animali justitio. Hinc per gradus in Orcum descenditur, suisque sensim damnis affluere acquiescitque natura. Fit somnus de brevi longior, altus de levi, de somno sopor, & mutatâ tesserâ inexpugnabilis vternus, non benigni τῆς ἰκμαλέας halitus, sed frigidi, crassi, lenti excrementi copiâ gravis ; gravior si tenuis excandefacti, putris, maligni, nullâ secus sperabili comitis febris vindictâ apoplexiæ hospitali.

I I I.

DELIRIVM mentis est à norma rationis aberratio, neque unius illa modi aut morbi πάθος, ἥθος. Hæc sæpenumero symptoma, fugax, incerto lare vaga, lucidis interpolis intervallis horaria desipientia. Vbi de naturalium vitaliumque cortinâ nauseabundæ venæ despumant incenduntque τὸ ἡγμωνικὸν τῆς ἐντοχολόων igniaria, aut fervido ac impuro halitu ac fumo deflagrat mentis regia, solenni in assiduis, ardentibus aut intermittentibus febribus incendio vel sola commotioris succi vaporisve peregrinitate, cujus ob πλημμυρίδα ας μεταπεισινῶν nascente temeto desipiunt ebrioli, toti in nigra facis uligine & fermento lienosi, melancholici, hæmorrhoidum deliquio, aut menstrui exauthoratæ veneris mulieres, vel etiam præfinito & stato tempore qui ex aquilente lunæ Calendario σεληνιακοί : interdum ipsa morbus est, in τυφομανία bigener, sincerus & continuus cerebri verna, in phrenitide, infania, mania : modò primaria affectione seu aliunde migraverit, seu de ipso nata alterutrius vel utriusque meningis phlegmone, flavæ atrave bilis ita superante flamma, ut ad divini visceris parenchyma aut ventres nil pertineat. Nulli de cætero par erroris forma, singulis propria, nec in necessariis quàm ludicris

major. De taciturno dicaculum, de mansueto ferocem, ἀνδρομύρον, ἰχθυόμυρον, de sapiente nugigerulum, Coræbum de Socrate promi videas in scenam; aut quod tragicum magis vice versa mutari personam, fingi de lingulaca Harpocratem. Mirere interim animæ salillum superesse, sagaciores, purgatiores sensus, ingeniosa & docta in stupidis deliria, memoriam cum errore phantasie feliciorem, vel inter utriusque ruinas stare iudicium; quasi non unius naturæ sed morbi beneficium foret dos mentis: scilicet dum certamen cernitur ambiguus pendens momenti inquietat victoriam naturæ nisus, dissiliunt & micant inter ignes melius compositæ rationis stricturæ, ut aliquid sani esse reliqui videas, & speres inde meliora.

I V.

TO T inter casus & momenta nutante medendi scientiâ, purgat Medicus nomen, obteritque calumniam fortuitæ artis, conjecturalis peritiæ dum asserit opere quod invenit usu, lata lege sanxit κατεστηνός νόσος, quid bonis malisve ægri rebus geratur intus, aut subinde futurum profatur & divinat, humorum fontes aperit, motus, συμπαρεταλξίας agnoscit, vires ex æquo æstimat, vices sagaci præsentit iudicio, ac benedemum meditata naturæ & morbi ratione, quid votis pronius, quid ferat alienius illius labor, hujus Σήψασις maturè præfagit & definit. Suis quippe morbi quique gliscunt malis, & in damna vitæ aut valetudinis diversa agitant & miscent commercia, divortia parant συντημολα, nocendique procuracione succedanei variè facta temperant, diffunduntque diem. Breve siquidem ac leve prorsus delirium παρεκστη horarius mentis error nihil importat aut fovet discriminis, ejusdem abalienatio παρεκστη constantiâ, feritate, morâ gravior, accessione febris velut auctione vincit, paratque phrenitidem, pro cuius igne potius quàm indole fors versatur ultima: seu turbulentior & planè gladiatoria, seu moderatior ἑκστασις mentem deturbat: hinc etiam meticulosi, βραχυπύται, linguâ licet præaridâ & asperâ, pleno ætatis vigore, æstatè ardent magis phrenitici, hyeme periclitantur magis. Ominosa cunctis albæ dejectiones, decolores urinæ, nigre, limpide, peiores quæ feruntur nescientibus, obsiduisse μανικόν quo absolvit secuta hæmorrhagia, diarrhœa, dysenteria, arthritis, non vomitus: at reliquis capitalior phrenitis hestica, ἐν πνεύματι, sudore, singultu, convulsione, cujus præambulæ assidua μεταπλώσις gravidis maximè terrificæ, pessimæ quæ τῆς αἰσθητικῆς δύναμιν ἀναισθητοῦσι. Mali denique summa, cum mali nihil sibi ægri putant aut sentiunt, nec cum risu securi, non antea tamen abituri ad plures quàm καθ' ἑκταφορή, tanquam ex Ditis cisserâ, Libitinæ pararius, lethærgus dixerit diem Manibus inferis lustrali frontis ἐφιδρώσας sacer, quem hirudines ne cum attigerint, irritis parmicis, nocentissimis emeticis, nullo parotidum cum animæ libertate levamento, adeo huic malitiâ semper mala & vernacula.

NEC proinde abs re vel immerito capitalius veterno quicquam dixeris: quanto namque potior habitus privatione, quiete motus, lux tenebris, vita morte, priorque somno vigilia, tanto naturæ durius oritari quam operari; non edi actionem quam lædi: satius illi semper optabiliusque perperam agendo errare, quam pejus feriatam omnino vacare, jugi implicari negotio quam otio languere, aliena loqui quam tacere, sepelire somnum quam condi veterno. Nempe ut vitæ ac valetudinis stant vota naturæ integritate; sic ægritudinis ultimique exitij ejusdem abalienatione mala: ex quo fatalis morbi magnitudinem ostendit, non facit dignitas vel usus ad vitam partis affectæ, majusque jure videbitur malum in ignobili cancer, sphacelismus, quam febris τοῦ ὄντος in principe: causo, hætica, viscerum ἀνωρία quam phlegmone, scirrhus inflammatione, convulsione paralysis. Compone si lubet veternum cum delirio, paria etiam cum feceris non comperies: spem & expectationem omnem bonæ mentis haudquaquam exiit hujus error: apud se denuò habitabit illa, simul ac refrixerit resederitque ardor iste fumidus, deliquo laborat, non occidit lux rationis, sudum præstolatur de Cœli intemperii quibus delusa ludit, rerum deridiculo miscet phantasmata, temere componit, sinistrè dividit errore tam lubrico & prono quam brevi, nullâ de cætero vitæ aut naturæ injuriâ. Alit verò conditque multò plus capitalis maleficij veternus, naturæ odium, vitæ conditivum, mentis ζόφῳ, Ditis propylæum, omnium morbus & parasitus morborum, communis que catastrophæ quæ vitæ elaudat scenam, quam vigilia aperuit. Nemo quippe Erebi limen oculis emisistis usquam vidit, clausis subit quisque nec aberrat æternis circumfusus tenebris, nullo labentis vitæ crepusculo, nulla caloris & excubitorum spirituum ἐκκαύσις, quos ferreis victos compedibus, cæco & robusto carcere veternus tenet, præcordiorum premit angustiis, humorum colluvione præfocat, atra inquinat fuligine, segni præstringit gelicidio.

Ergo Veternus Delirio Capitalior.

DOMINI DOCTORES DISPUTAVRI.

M. Antiochus de Sartes.
M. Daniel Arbinet.
M. Carolus Baraliu.

M. Ioannes Antonius Bourgaud.
M. Germanus Hureaux.
M. Ioannes de Bourges.

M. Iacobus Gavois.
M. Michaël Mares.
M. Martinus Akakia.

Proponebat Lutetiæ RAYMVNDVS VASLET,
Engolismas, A. R. S. H. M. DC. LXVII.

Ex Typographia FRANCISCI MUGUET, Regis ac Illustris.
Archiepiscopi Paris. Typographi.